

ЗНАХІДКИ «ПОЛЬСЬКОГО» ЛЕБЕДЯ-ШИПУНА (*CYGNUS OLOR* VAR. *IMMUTABILIS*) НА ЗИМІВЛІ НА ЗАХОДІ УКРАЇНИ

П.М. Гринюк¹, В.П. Ільчук², В.О. Гедзюк²

¹ Національний природний парк «Північне Поділля»; вул. Гагаріна, 2б, с. Підгірці, Золочівський р-н, Львівська обл., 80660, Україна
National Park «Northern Podillia»; Gagarin str., 2b, Pidhirtsi, Zolochiv district, Lviv region, 80660, Ukraine

² Західноукраїнське орнітологічне товариство; вул. Театральна, 18, м. Львів, 79008, Україна

West-Ukrainian Ornithological Society; Teatralna str. 18, Lviv, 79008, Ukraine

✉ П.М. Гринюк (P.M. Hryniuk), e-mail: petrohryniuk10@gmail.com

 Petro Hryniuk <https://orcid.org/0000-0003-2548-1202>

 VasyI Pchuk <https://orcid.org/0000-0003-1206-0994>

 Vladyslav Hedziuk <https://orcid.org/0000-0002-0387-4729>

Registrations of «Polish Swan» (*Cygnus olor* var. *immutabilis*) in winter in West Ukraine. - P.M. Hryniuk, V.P. Pchuk, V.O. Hedziuk. - Avifauna of Ukraine. 10. 2022. - Two records of wintering on non-freezing reservoirs are described. One bird was found on January 26, 2017 on the shore at the top of the Dobrotvir reservoir (Lviv region). During 31.01–6.02.2022, an adult «Polish Swan» was observed at the Netishyn reservoir (Khmelnitskiy region). [Ukrainian].

Key words: Mute Swan, color morph, wintering.

Описані дві зустрічі на незамерзаючих водоймах. Одного птаха бачили 26.01.2017 р. на Добротвірському водосховищі (Львівська область). 31.01–6.02.2022 р. «польський» лебідь тримався на Нетішинському водосховищі (Хмельницька область).

Ключові слова: лебідь-шипун, кольорова морфа, зимівля.

Лебідь-шипун (*Cygnus olor*) трапляється у двох морфах: звичайна та «*immutabilis*» («польська морфа», або «польський лебідь»). *C. o. olor* var. *immutabilis* Yarell має білий пух у пташенят, біле оперення та блідий дзьоб у молодих особин і рожеві ноги у всіх вікових групах (Dolata, Mourkova, 2009). Також дорослі «польські» лебеді характеризуються блакитними (Fišerová, 1996, 2002), або світло-коричневими (Dolata, Badaszewski, 1998) очима.

Незважаючи на назву морфи, частка їх становить лише 1–9% серед пташенят і 1–6% серед зимуючих лебедів у Польщі (Weiloch, Czapulak, 1991), у Чехії – до 20% серед усіх пташенят (Dolata, Mourkova, 2009), у Білорусі – 3,7% у період зимівлі (Далата, Вінчэўскі, 2015). В Україні перше спостереження сім'ї лебедя-шипунa з 4 білими пташенятами відмічено в Шацькому національному природному парку в 1989 р. (Weiloch, Czapulak, 1991). Ще одне спостереження відоме в Тернопільській області – в околицях природного заповідника «Медобори» (с. Личківці), у виводку з 6 особин двоє молодих птахів мали нетипове для свого віку біле оперення (Капустинський, Капелюх, 2015).

Фото 1, 2. «Польський лебідь» на Нетішинському водосховищі серед лебедів-шипунів звичайної морфи. 31.01.2022 р. Фото В.П. Ільчука.
Photo 1, 2. A «Polish Swan» at the Netishyn reservoir.

Нами виявлені два випадки зимівлі «польських» лебедів на незамерзаючих водоймах досліджуваного регіону – Добротвірському (Львівська область) і Нетішинському (Хмельницька область) водосховищах. Одного птаха даної морфи спостерігали 26.01.2017 р. у зграї зі 111 ос. лебедя-шипуну у верхів'ї Добротвірського водосховища. Птахів тут підготовують люди, тому лебідь тримався на березі й був небоязким. У другому випадку одну особину відмічали в період 31.01–6.02.2022 р. на Нетішинському водосховищі (фото 1, 2). Птах мав блідо-рожевий колір дзьоба та світло-сірі лапи. Він перебував у зграї зі 133 ос. лебедів-шипунів біля дамби з північного боку водойми, де цих птахів взимку також постійно підготовують. Серед лебедів тут трапляються закільцьовані особини з Польщі, Угорщини та Латвії (Ільчук та ін., 2021).

ЛІТЕРАТУРА

- Далата П.Т., Вінчэўскі Дз.Я. (2015): Лебедзі-шыпуны (*Cygnus olor*) морфи *immutabilis* на Гарадзеншчыне (Беларусь): папярэднія дадзеныя для зімуючых птушак. - Зоологические чтения. Мат-лы Междунар. науч.-практ. конф. Гродно. 83-85.
- Ільчук В.П., Жерліцина Т.М., Гедзюк В.О., Гринюк П.М., Бондарець В.І. (2021): Зимуючі та пролітні водно-болотяні птахи Нетішинського водосховища. - Беркут. 30 (1): 1-13.
- Капустинський А.І., Капелюх Я.І. (2015): Про спостереження рідкісної мутації лебедя-шипуну *Cygnus olor* в околицях природного заповідника «Медобори». - Troglodytes. 5-6: 106.
- Dolata P.T., Badaszewski J. (1998): Informacje o kolorze oczu łabędzi niemych odmiany polskiej *Cygnus olor immutabilis*. - Biul. Inf. Pol. Grupy Bad. Łabędzi. 2: 22.
- Dolata P.T., Mourková J. (2009): Výskyt formy *immutabilis* labutě velké *Cygnus olor* v České republice a v Evropě: vliv na výsledky zimních sčítání labutí. - Aythya. 2: 76-85.
- Fišerová J. (1996): Výskyt labutě velké na Vltavě v centru Prahy v závislosti na roční době (září 1994 – únor 1996). - Práce SOČ (nepubl.).
- Fišerová J. (2002): Labuť velká (*Cygnus olor*) – sledování populace v jižních a středních Čechách. - Diplomová práce, PFF UK Praha (nepubl.).
- Weiloch M., Czapulak A. (1991): *Cygnus olor immutabilis* in Poland. - Third IWRB Int. Swan Symp. Wildfowl, suppl. 1: 304-309.